

Aluevaltuusto 6.10.2026

Vastauksen antaminen valtuutettu Alaviirin sekä 27 muun valtuustoaloitteeseen koskien henkilökohtaisen avun yhdenvertaisen myöntämisen varmistamista

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Westergård Mikaela
Villgren Kati
Motturi Teija

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tarkistaa henkilökohtaisen avun myöntämiskäytäntöjä siten, että vaikeasti autistiset tai puhumattomat henkilöt eivät jää palvelun ulkopuolelle kommunikaatioon tai diagnoosiin liittyvien syiden perusteella.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluissa palvelutarve arvioidaan aina yksilöllisesti yhteistyössä asiakkaan sekä tarvittaessa hänen läheistensä ja muun tukiverkostonsa kanssa. Vammaispalvelujen lähtökohtana on, että palveluja myönnetään silloin, kun henkilön palveluntarpeeseen ei voida vastata ensisijaisilla peruspalveluilla ja kun palvelu on välttämätön henkilön suoriutumiseksi tavanomaisessa elämässä. Henkilökohtaista apua voidaan myöntää myös työhön, opiskeluun, harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

Palvelutarpeen arvioinnissa asiakas tavataan lähtökohtaisesti hänen omassa toimintaympäristössään, jotta avun tarve voidaan arvioida mahdollisimman konkreettisesti suhteessa arjen tilanteisiin. Jos avun tarve liittyy työhön, arviointia voidaan tehdä työpaikalla, ja jos tarve liittyy kotona selviytymiseen, arviointi tehdään asiakkaan kotona. Arvioinnille varataan riittävästi aikaa, ja asiakkaalle annetaan mahdollisuus tuoda esiin oma näkemyksensä siitä, mihin hän tarvitsee henkilökohtaista apua. Samassa yhteydessä

arvioidaan myös mahdollinen apuvälineiden, asunnon muutostöiden ja muiden palvelujen tarve. Näin muodostetaan kokonaisuus, joka tukee asiakkaan yksilöllistä arkea ja elämäntilannetta. Asiakkaiden tuntimäärät vaihtelevat yksilöllisen tarpeen mukaan.

Vaikeasti autististen ja puhumattomien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan asiakkaan toimintakyky, avun tarve, kommunikointikeinot, toimintaympäristö arjen toimintatapoineen sekä käytettävissä oleva muu palvelukokonaisuus. Ratkaisuja ei tehdä asiakasryhmä-, vamma- tai diagnoosiperusteisesti, vaan jokaisen asiakkaan tilanne arvioidaan yksilöllisesti suhteessa henkilökohtaisen avun tarkoitukseen ja asiakkaan välttämättömään avuntarpeeseen. Pelkkä puhekyvyn puuttuminen tai autismediagnoosi ei siten ole henkilökohtaisen avun myöntämisen este eikä toisaalta yksinään peruste palvelun myöntämiselle.

Henkilökohtaisen avun palvelun käyttämisen edellytys on, että asiakas pystyy ilmaisemaan oman tahtonsa avun sisällöstä. Tämä tarkoittaa, että asiakas kykenee ilmaisemaan mielipiteensä ja toiveensa siitä, mitä hän haluaa avustajan tekevän niissä toimissa, joihin hän tarvitsee apua. Tahtoa voidaan ilmaista myös muutoin kuin puheella, esimerkiksi asiakkaalle soveltuvilla vaihtoehtoisilla kommunikointikeinoilla. Vaikeasti autististen ja puhumattomien henkilöiden palveluratkaisut perustuvat näin ollen yksilölliseen tilanteen arviointiin, eivät yksinomaan diagnoosiin tai puhekyvyn puuttumiseen.

Valtuustoaloitteessa on esitetty huoli siitä, että asumisyksiköiden ohjaajien aika ei riitä ulkoiluun, harrastuksiin tai yksikön ulkopuoliseen toimintaan, mikä heikentää hyvinvointia ja osallisuutta. Asumisyksiköiden kanssa tehdyt sopimukset kattavat asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita yksikön ulkopuolisessa toiminnassa. Oman asumispalvelutuotannon osalta henkilöstömitoitus pyritään suunnittelemaan siten, että se tukee henkilökunnan mahdollisuutta avustaa asiakkaita ulkoilussa ja harrastustoiminnassa. Mikäli puutteita havaitaan esimerkiksi asiakaspalautteiden, muistutusten tai epäkohtailmoitusten kautta, siihen puututaan ensisijaisesti yksikön omavalvonnallisilla keinoilla ja toissijaisesti hyvinvointialueen toteuttaman valvonnan kautta.

Yhteenvetona todetaan, että nykyinen palvelutarpeen arviointiin ja yksilölliseen harkintaan perustuva menettely turvaa myös vaikeasti autististen ja puhumattomien asiakkaiden tarpeiden huomioon ottamisen.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Selostus

Liitteet

- 1 Valtuutettu Alaviirin sekä 27 muun valtuustoaloite koskien henkilökohtaisen avun yhdenvertaisen myöntämisen varmistamista

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 21.9.2026 § 187

§ 187

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tarkistaa henkilökohtaisen avun myöntämiskäytäntöjä siten, että vaikeasti autistiset tai puhumattomat henkilöt eivät jää palvelun ulkopuolelle kommunikaatioon tai diagnoosiin liittyvien syiden perusteella.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaispalveluissa palvelutarve arvioidaan aina yksilöllisesti yhteistyössä asiakkaan sekä tarvittaessa hänen läheistensä ja muun tukiverkostonsa kanssa. Vammaispalvelujen lähtökohtana on, että palveluja myönnetään silloin, kun henkilön palveluntarpeeseen ei voida vastata ensisijaisilla peruspalveluilla ja kun palvelu on välttämätön henkilön suoriutumiseksi tavanomaisessa elämässä. Henkilökohtaista apua voidaan myöntää myös työhön, opiskeluun, harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

Palvelutarpeen arvioinnissa asiakas tavataan lähtökohtaisesti hänen omassa toimintaympäristössään, jotta avun tarve voidaan arvioida mahdollisimman konkreettisesti suhteessa arjen tilanteisiin. Jos avun tarve liittyy työhön, arviointia voidaan tehdä työpaikalla, ja jos tarve liittyy kotona selviytymiseen, arviointi tehdään asiakkaan kotona. Arvioinnille varataan riittävästi aikaa, ja asiakkaalle annetaan mahdollisuus tuoda esiin oma näkemyksensä siitä, mihin hän tarvitsee henkilökohtaista apua. Samassa yhteydessä arvioidaan myös mahdollinen apuvälineiden, asunnon muutostöiden ja muiden palvelujen tarve. Näin muodostetaan kokonaisuus, joka tukee asiakkaan yksilöllistä arkea ja elämäntilannetta. Asiakkaiden tuntimäärät vaihtelevat yksilöllisen tarpeen mukaan.

Vaikeasti autististen ja puhumattomien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan asiakkaan toimintakyky, avun tarve, kommunikointikeinot, toimintaympäristö arjen toimintatapoihin sekä käytettävissä oleva muu palvelukokonaisuus. Ratkaisuja ei tehdä asiakasryhmä-, vamma- tai diagnoosiperusteisesti, vaan jokaisen asiakkaan tilanne arvioidaan yksilöllisesti suhteessa henkilökohtaisen avun tarkoitukseen ja asiakkaan välttämättömään avuntarpeeseen. Pelkkä puhekyvyn puuttuminen tai autismediagnoosi ei siten ole henkilökohtaisen avun myöntämisen este eikä toisaalta yksinään peruste palvelun myöntämiselle.

Henkilökohtaisen avun palvelun käyttämisen edellytys on, että asiakas pystyy ilmaisemaan oman tahtonsa avun sisällöstä. Tämä tarkoittaa, että asiakas kykenee ilmaisemaan mielipiteensä ja toiveensa siitä, mitä hän haluaa avustajan tekevän niissä toiminnoissa, joihin hän tarvitsee apua. Tahtoa voidaan ilmaista myös muutoin kuin puheella, esimerkiksi asiakkaalle soveltuvilla vaihtoehtoisilla kommunikointikeinoilla. Vaikeasti autististen ja puhumattomien henkilöiden palveluratkaisut perustuvat näin ollen yksilölliseen tilanteen arviointiin, eivät yksinomaan diagnoosiin tai puhekyvyn puuttumiseen.

Valtuustoaloitteessa on esitetty huoli siitä, että asumisyksiköiden ohjaajien aika ei riitä ulkoiluun, harrastuksiin tai yksikön ulkopuoliseen toimintaan, mikä heikentää

hyvinvointia ja osallisuutta. Asumisyksiköiden kanssa tehdyt sopimukset kattavat asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita yksikön ulkopuolisessa toiminnassa. Oman asumispalvelutuotannon osalta henkilöstömitoitus pyritään suunnittelemaan siten, että se tukee henkilökunnan mahdollisuutta avustaa asiakkaita ulkoilussa ja harrastustoiminnassa. Mikäli puutteita havaitaan esimerkiksi asiakaspalautteiden, muistutusten tai epäkohtailmoitusten kautta, siihen puututaan ensisijaisesti yksikön omavalvonnallisoin keinoin ja toissijaisesti hyvinvointialueen toteuttaman valvonnan kautta.

Yhteenvetona todetaan, että nykyinen palvelutarpeen arviointiin ja yksilölliseen harkintaan perustuva menettely turvaa myös vaikeasti autististen ja puhumattomien asiakkaiden tarpeiden huomioon ottamisen.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi, ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Aluevaltuutettu Alaviiri sekä 27 muuta valtuutettua ovat jättäneen aluevaltuuston kokouksessa 28.4.2026 § 33 aloitteen koskien henkilökohtaisen avun yhdenvertaisen myöntämisen varmistamista.

Toimivalta

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria